

UNGDOMSUDDANNELSER 26. juni 2023

ANALYSE

Udarbejdet af

Rasmus Lindø Kaslund

Analytiker

Rekordmange studenter er uden uddannelse fem år efter gymnasiet

På otte år er der blevet ca. 10.000 flere studenter under 30 år, der hverken er færdige eller i gang med en uddannelse fem år efter studentereksamen. I dag er tallet 25.000. Tendensen kan skabe en ny stor gruppe af unge ufaglærte, hvis studenterne ikke bliver hjulpet godt videre.

Kontakt

Analysechef

Emilie Damm Klarskov

📞 27 35 85 95

✉️ ead@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Fra 2014 til 2022 er der blevet ca. 10.000 flere studenter under 30 år, der hverken er i gang med eller har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse. I 2022 var der lidt mere end 25.000 ufaglærte studenter.
- Andelen af studenter, der holder mere end to sabbatår, er næsten fordoblet de seneste otte år. Knap fire ud af ti af studenterne fra 2020-årgangen var stadig ikke i gang med en uddannelse to år og en sommerferie efter studentereksamen.
- Andelen af en årgang, der læser videre direkte efter deres studentereksamen, er faldet fra 26 pct. i 2012 til 11 pct. i 2022.
- Ufaglærte studenter er i mindre grad i beskæftigelse (68 pct.) end dem, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse efter studentereksamen (88 pct.). De ufaglærte studenter arbejder i højere grad i konjunkturfølsomme brancher.

10.000 flere ufaglærte studenter på otte år

Antallet af studenter under 30 år, der efter fem år ikke har fået en erhvervskompetencegivende uddannelse, og heller ikke er i gang med en, er steget med ca. 10.000 personer de seneste otte år.

Figur 1 viser, at antallet er steget fra ca. 15.000 personer i 2012 til ca. 25.000 personer i 2022.

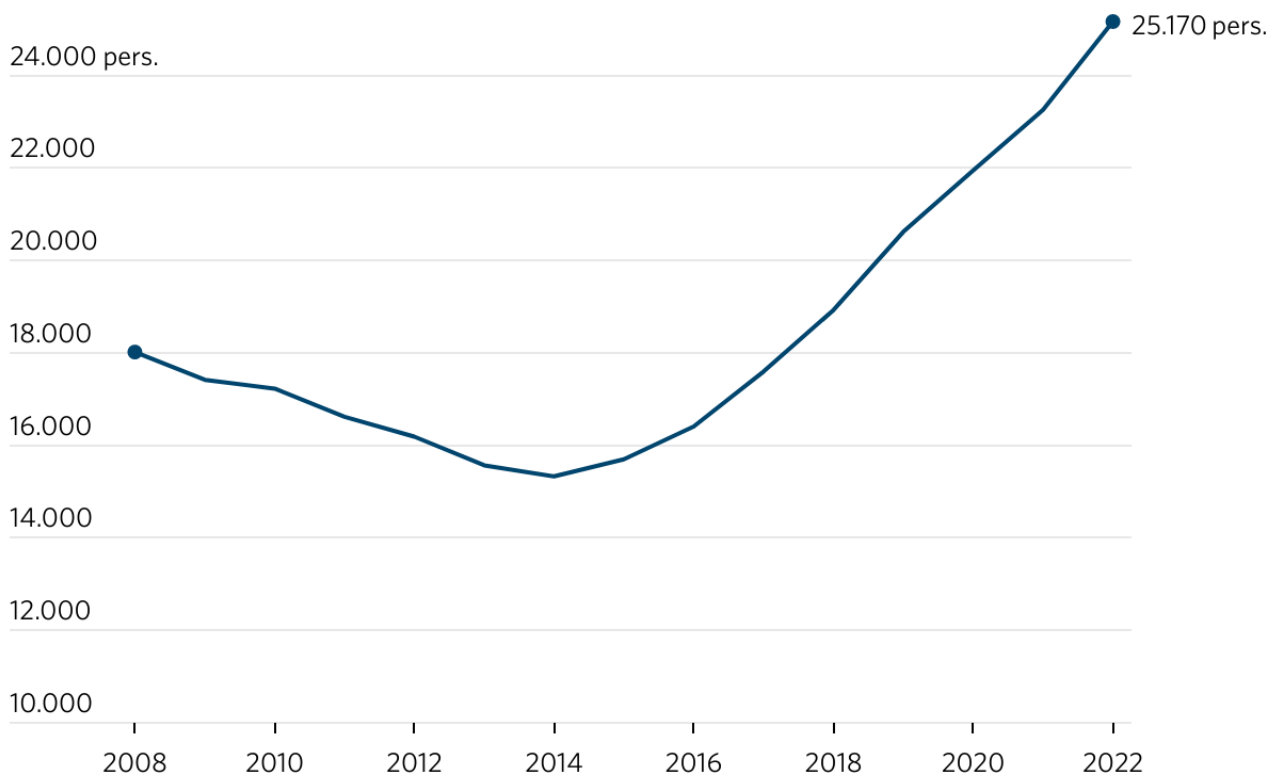
Der er tale om studenter fra både STX, HF, HTX og HHX inkl. studenter fra internationale skoler og studenterkurser samt enkelte fra den tidligere ét-årige HHX, som blev nedlagt i 2004. EUX-faglærte indgår ikke i analysen.

Udviklingen skal bl.a. ses i lyset af, at flere unge i samme periode har valgt at tage en gymnasial uddannelse. Fra 2007 til 2017 steg antallet, der fik en studentereksamen, fra ca. 32.000 til 45.000 personer. Stigningen skyldes dog også, at en større andel af studenterne ikke er i gang med eller har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse.

FIGUR 1

10.000 flere ufaglærte studenter siden 2014

Figuren viser udviklingen i antallet af studenter under 30 år, der ikke er i gang med eller har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse fem år efter studentereksamen.

Anm.: Seneste referencetidspunkt er september 2022. Studenter fra STX, HF, HTX og HHX inkl. studenter fra internationale skoler og studenterkurser samt enkelte fra den tidligere 1-årige HHX som blev nedlagt i 2004. EUX-studenter indgår ikke i analysen.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Flere studenter udskyder de videre studier end tidligere

På otte år er andelen af studenter, der ikke er i gang med en uddannelse to år og en sommerferie efter studentereksamen fordoblet.

Figur 2 viser, at 19 pct. fra studenterårgang 2012 ikke var i gang to efter studentereksamen, mens det for årgang 2020 var 38 pct. Det er en markant stigning på ca. 6 procentpoint ift. årgang 2019, og en

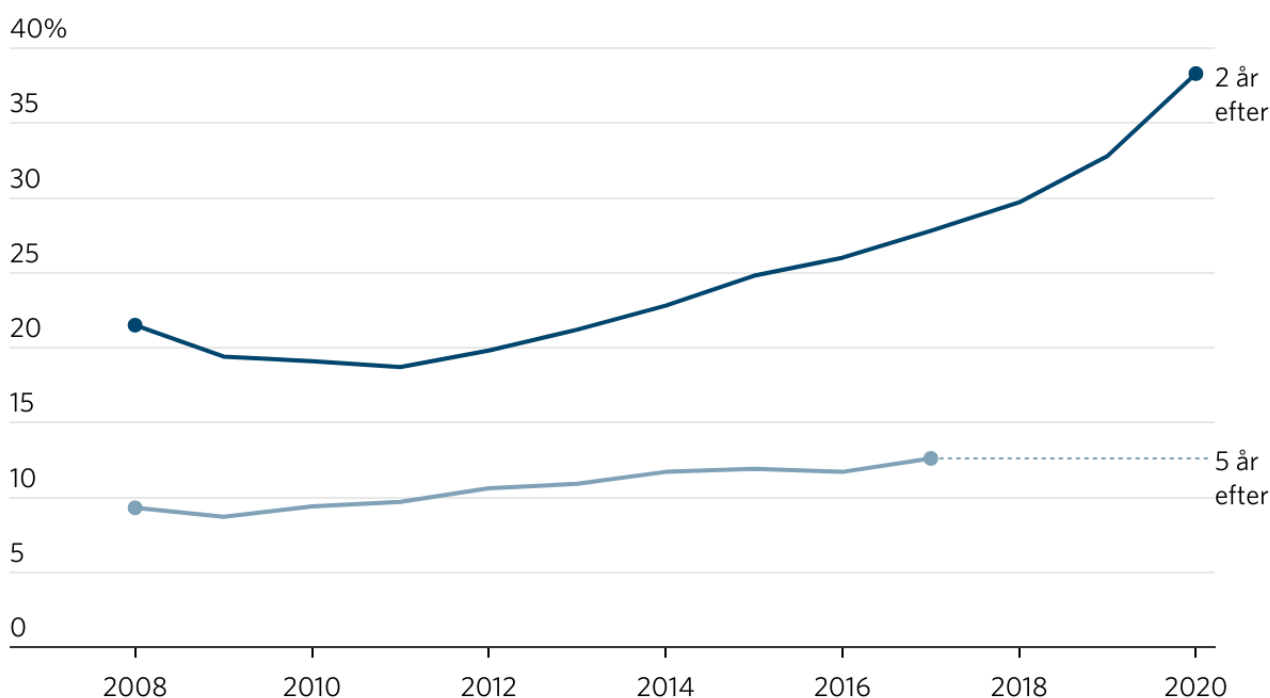
fortsættelse af den tendens, der kan observeres det seneste årti, nemlig at færre er gået i gang med en uddannelse to år og en sommerferie efter deres studentereksamen.

Figuren viser også, at knap 13 pct. af studenterne fra årgang 2017 hverken er i gang med eller har afsluttet en uddannelse fem år efter studentereksamen. For årgang 2010 var tallet 9 pct.

FIGUR 2

En stigende andel af studenter er ikke i gang med uddannelse to år efter studentereksamen

Figuren viser udviklingen i andelen af en studenterårgang, der hverken er i gang med eller har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, efter hhv. to og fem år.

Anm.: Andelen af en studenterårgang, der i september årligt, hverken er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse eller har afsluttet en. Seneste referencetidspunkt er september 2022, dvs. 2017 er seneste studenterårgang, der kan følges fem år frem, og 2020 er seneste årgang, der kan følges to år frem. EUX-studenter indgår ikke i analysen.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Flere udskyder at læse videre eller kommer aldrig i gang

Figur 3 viser studenterårgange fordelt efter deres første tilgang til efterfølgende uddannelse. Der er en tydelig tendens til, at flere studenter holder ét, to eller flere sabbatår.

Andelen af en årgang, der læser videre direkte efter deres studentereksamen, er faldet fra ca. 26 pct. i 2012 til ca. 11 pct. i 2022. Det er den mørkeblå farve nederst i søjlerne, der viser denne gruppe af studenter.

Fra årgang 2012 var ca. 65 pct. i gang med en uddannelse et år efter studentereksamenen. Fra årgangen 2021 var det blot 34 pct. Se de to nederste grupper i søjlerne lagt sammen.

Andelen, der er i gang med en uddannelse senest efter to sabbatår, er faldet fra 85 pct. i 2012 til 66 pct. i 2020. Se de tre nederste grupper i søjlerne lagt sammen.

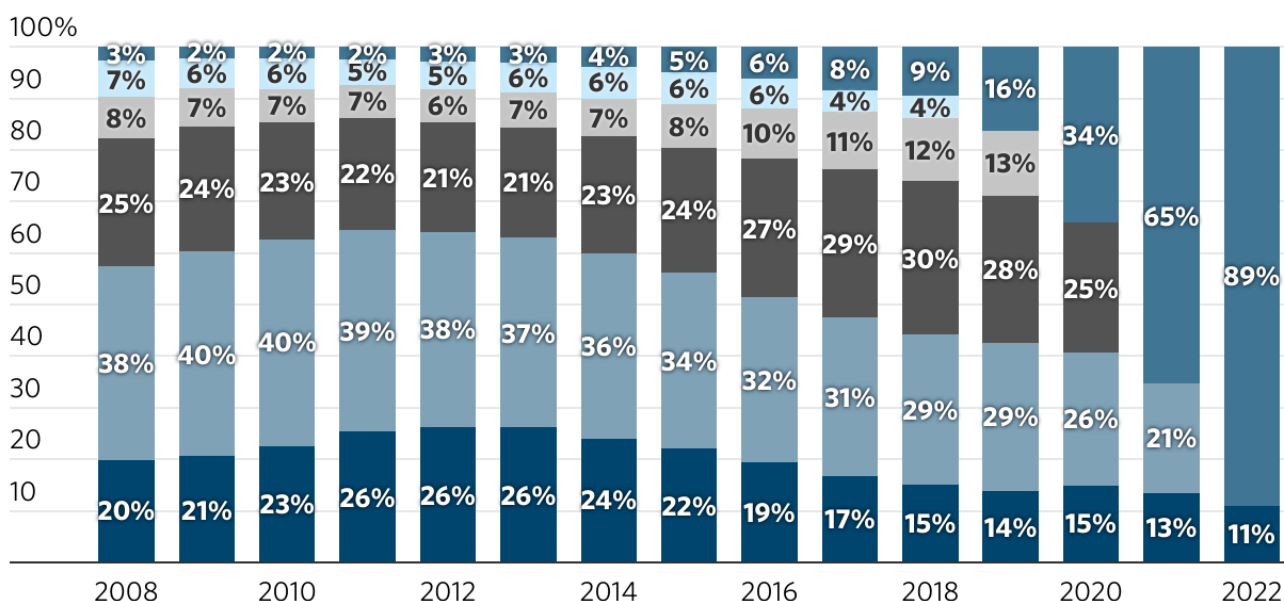
Fra 2012 og frem viser der sig en tydelig tendens til, at studenter er blevet mere tilbøjelige til at tage flere sabbatår.

FIGUR 3

Flere studenter udskyder at læse videre eller kommer aldrig i gang

Figuren viser studenterårgange fra 2008 til 2022, fordelt efter deres første tilgang til efterfølgende uddannelse. Der er en tendens til at flere studenter har et, to eller flere sabbatår. For årgang 2008 er det således 58 pct. der har læst videre efter ét sabbatår. For årgang 2021 er det blot 34 pct.

Samme år Året efter 2 år 3 år +4 år Ikke været i gang

Anm.: Seneste referencetidspunkt er september 2022, så studenter fra sommeren 2022 kan følges ca. 3 mdr. til efterårets optag i august/september samme år, mens årgang 2021 kan følges ca. 15 mdr., dvs. til september året efter.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Udviklingen kunne også aflæses i søgetallene til de videregående uddannelser fra sommeren 2022, som var betydeligt lavere end de foregående år. Særligt søgningen til erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne er faldet betydeligt siden 2019.¹

Den rekordhøje beskæftigelse har højst sandsynligt haft indvirkning på, at flere unge studenter vælger at tage et arbejde i stedet for en uddannelse. Samtidig er det dog tydeligt, at studenter de seneste ti år er blevet mere tilbøjelige til at tage sabbatår – eller slet ikke læse videre.

Mange 30-årige ufaglærte studenter har været i gang med en uddannelse

Ufaglærte har typisk svagere arbejdsmarkedstilknytning og er beskæftigede i mere udsatte brancher. I det følgende zoomer vi ind på hhv. 30-årige ufaglærte studenter og 30-årige studenter, der har taget en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Tabellen nedenfor viser, at otte pct. af de 30-årige studenter hverken var i gang med eller havde afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse i september 2022. Det svarer til knap 3.000 personer ud af knap 38.000 30-årige, der har en studentereksamen.

TABEL

Otte pct. af de 30-årige studenter er hverken i gang med eller har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse

Tabellen viser 30-årige studenter i september 2022 fordelt på uddannelsesstatus.

	▼ Antal	Andel
Har afsluttet uddannelse	30.750 pers.	83%
I gang med uddannelse	3.520 pers.	9%
Hverken i gang med eller har afsluttet uddannelse	2.940 pers.	8%
I alt	37.210 pers.	100%

Anm.: EUX-studenter indgår ikke i analysen. Tallene angiver erhvervskompetencegivende uddannelser.

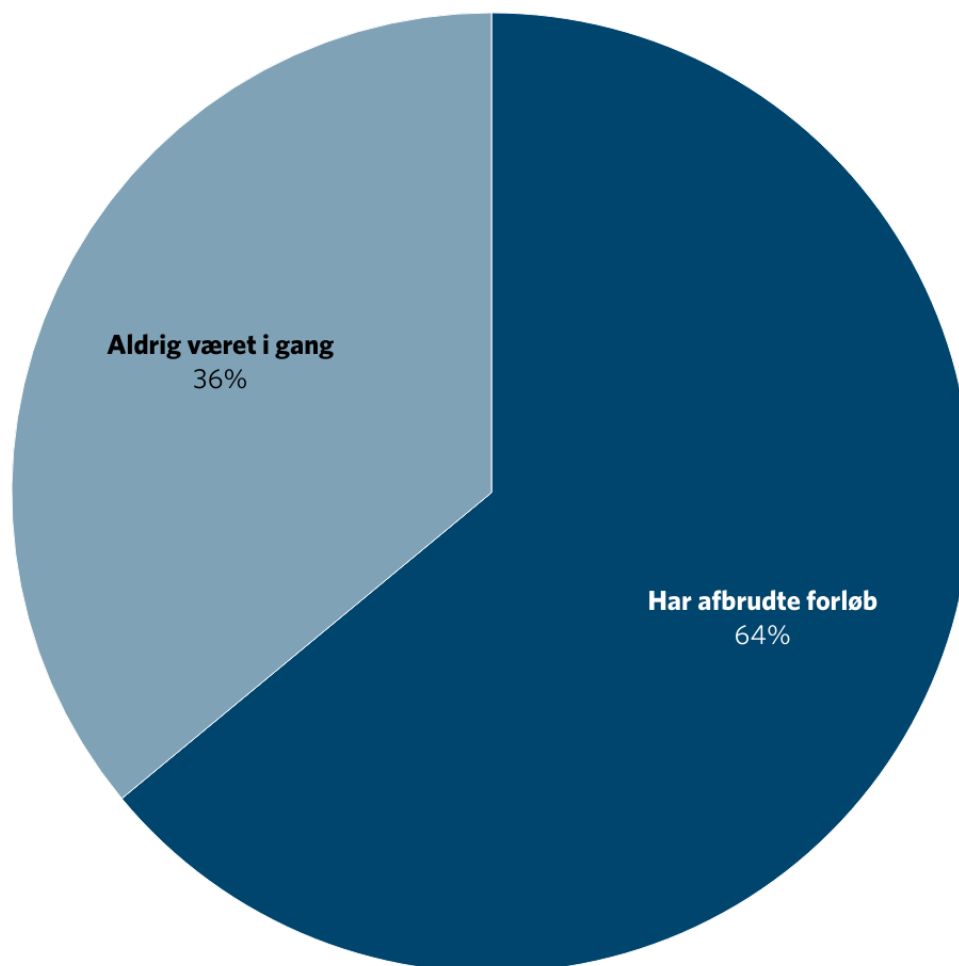
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Figur 4 viser, at to ud af tre af de 30-årige ufaglærte studenter har været i gang med en uddannelse. Det tyder altså på, at der i denne gruppe er en vis ivrighed efter at påbegynde uddannelse efter gymnasiet, men at de af den ene eller anden årsag ikke formår at gennemføre.

FIGUR 4

To ud af tre af de ufaglærte studenter har været i gang med en uddannelse

Figuren viser de knap 3.000 30-årige studenter, der hverken er i gang med eller har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, fordelt på om de har forsøgt sig med en uddannelse.

Anm.: 30-årige studenter i september 2022. EUX-studenter indgår ikke i analysen.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

EUD og KVVU mere populære blandt ufaglærte studenter

Figur 5 viser, at erhvervsuddannelserne og de korte videregående uddannelser (KVU) er mere populære blandt ufaglærte studenter, der har forsøgt sig med en erhvervskompetencegivende uddannelse, end blandt studenter, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse.

26 pct. af de ufaglærte studenter har således været i gang med en erhvervsuddannelse, mens kun 12 pct. af de studenter, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, har taget en erhvervsuddannelse.

Tilsvarende har 17 pct. af de ufaglærte studenter været i gang med en kort videregående uddannelse, mens 7 pct. af de studenter, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, har taget en KVU.

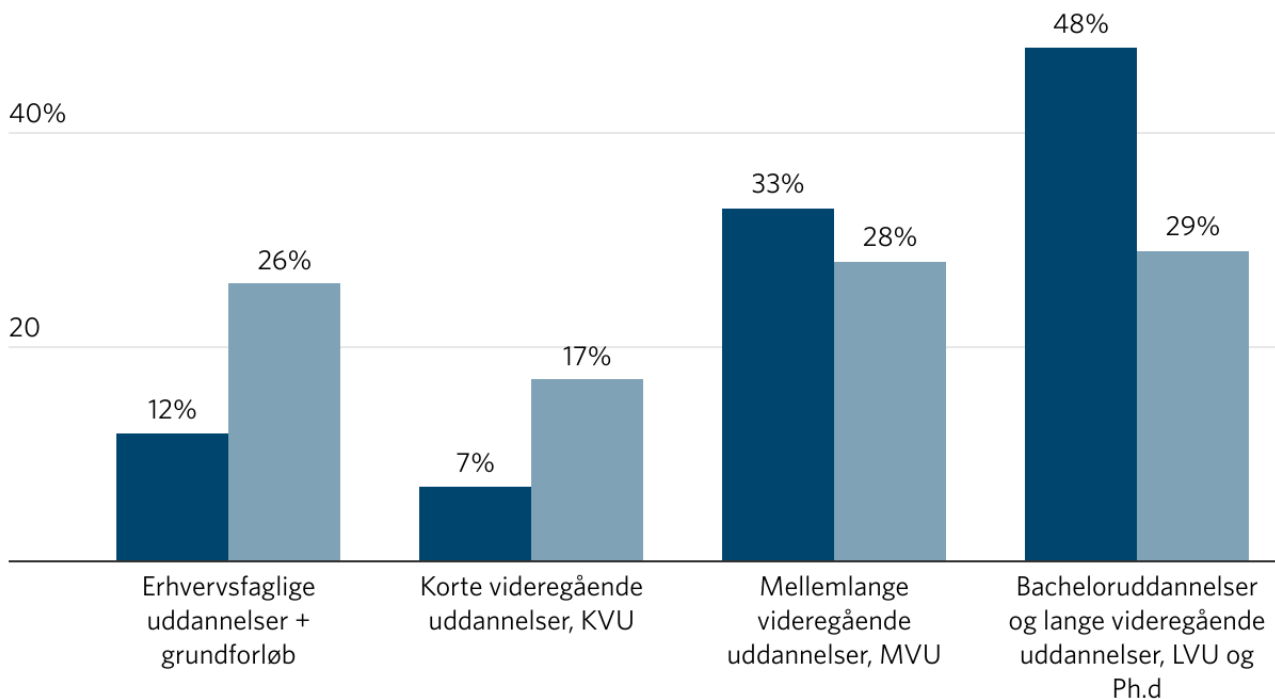
Det tyder på, at der kan være et potentiale i at forbedre fastholdelsesindsatsen.

FIGUR 5

Ufaglærte studenter har i højere grad forsøgt sig med erhvervsuddannelser og korte videregående uddannelser

Figuren viser senest påbegyndte uddannelse for personer med en studentereksamen, fordelt på uddannelsesstatus som 30-årige.

■ Har afsluttet uddannelse ■ Ikke i gang, har afbrudte forløb

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

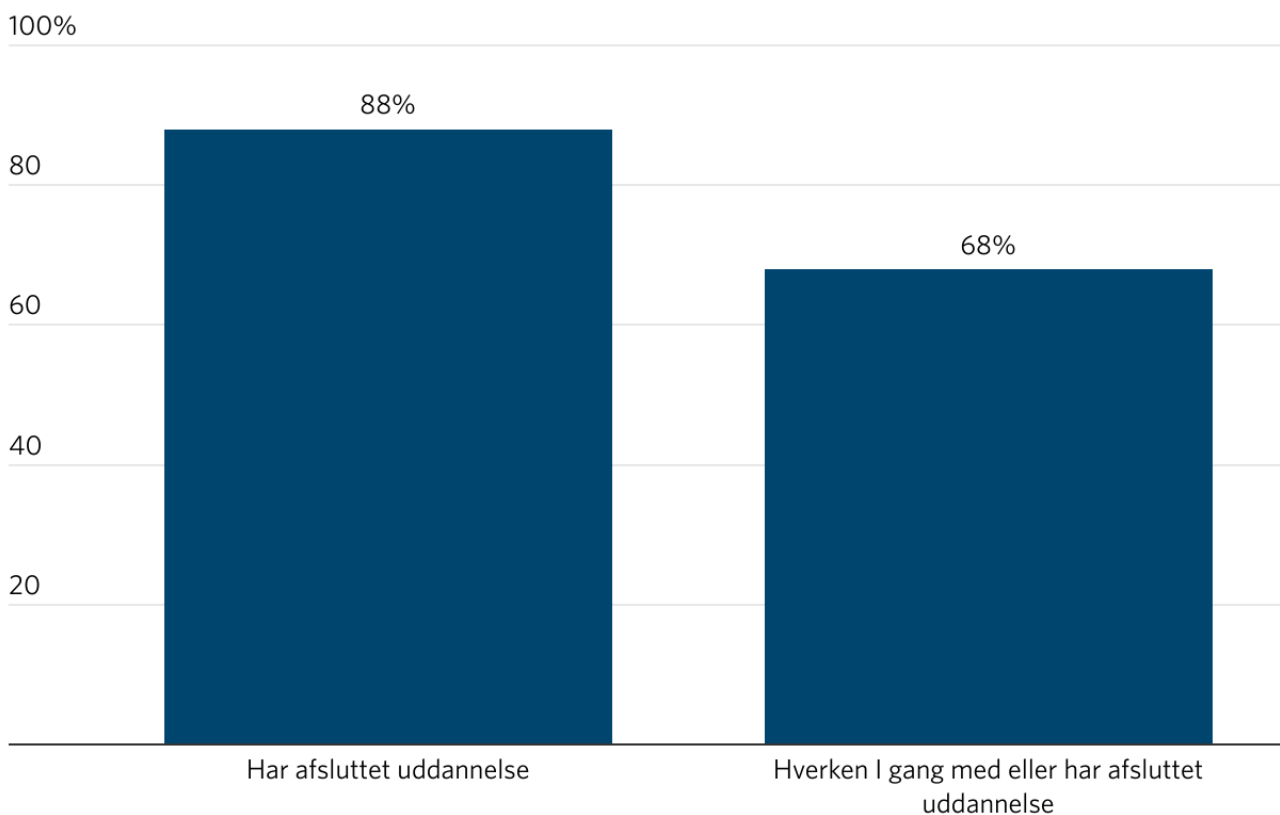
Ufaglærte studenter har en usikker tilværelse på arbejdsmarkedet

Figur 6 viser, at 68 pct. af de ufaglærte studenter var i lønmodtagerbeskæftigelse i september 2022. Det er 20 procentpoint lavere end blandt dem, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse efter studentereksamen.

FIGUR 6

Kun syv ud af ti ufaglærte 30-årige studenter er i beskæftigelse

Figuren viser beskæftigelsesfrekvensen for 30 årige-studenter.

Anm.: Beskæftigelsen er opgjort på lønmodtagerbeskæftigelsen pr. september 2022. Selvstændige og medarbejdende ægtefæller tæller ikke med i denne opgørelse.

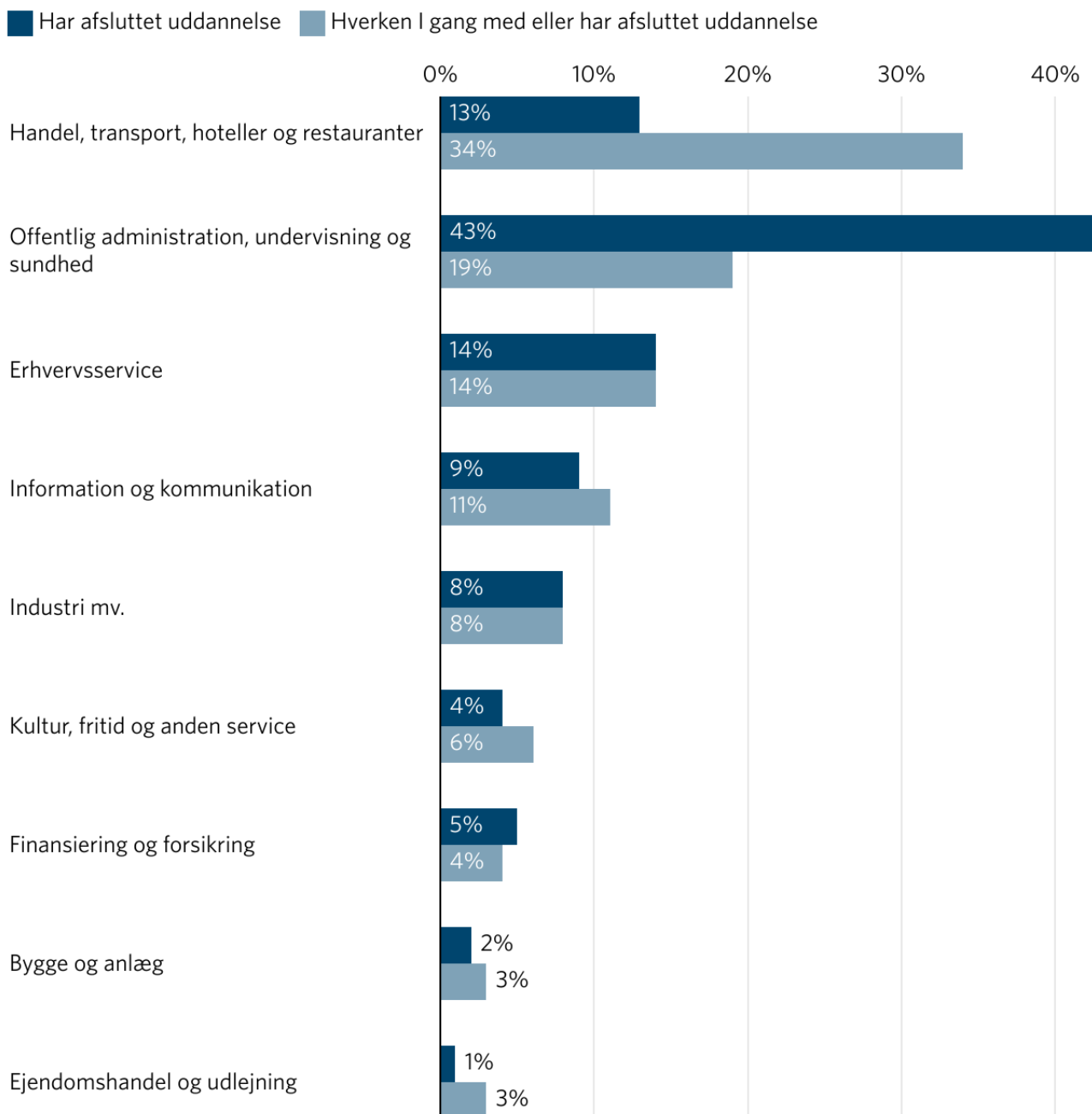
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Figur 7 viser, at de ufaglærte 30-årige studenter arbejder i højere grad i mere konjunkturfølsomme brancher, såsom hotel- og restaurationsbranchen. Gruppen vil være i større risiko for at miste jobbet, når konjunkturerne vender.

FIGUR 7

Ufaglærte studenter er overrepræsenteret i handelserhverv

De 30-årige ufaglærte studenter er overrepræsenteret brancherne handel, transport, hotel og restaurationsbranchen, relativt til 30-årige studenter der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Anm.: Landbrug, skovbrug og fiskeri er udeladt fra figuren pga. få observationer.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Dimensionering af gymnasiale uddannelser løser ikke problemet med ufaglærte studenter

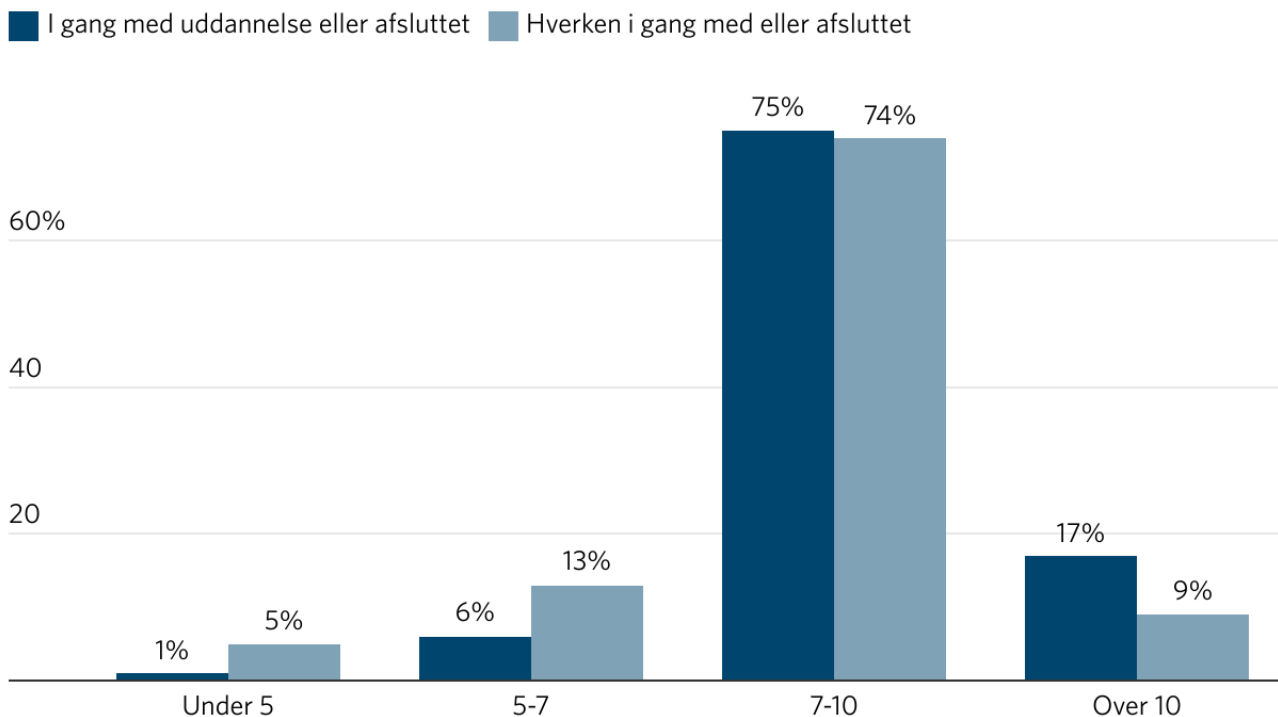
Ofte bringes dimensionering af gymnasiale uddannelser, eksempelvis med karakterkrav, op i den uddannelsespolitiske debat. Dimensionering vil dog kun i meget lille grad afhjælpe problemet med ufaglærte studenter.

Figur 8 viser, at 5 pct. af de ufaglærte studenter har et karaktergennemsnit under 5 fra grundskolen, og 18 pct. har et snit under 7. 80 pct. af de ufaglærte studenter ville altså ikke have været forhindret i at gå i gymnasiet selv med et forholdsvis strengt karaktergennemsnitskrav på 7.

FIGUR 8

Meget få ufaglærte studenter har et karaktergennemsnit under 5 fra grundskolen

Figuren viser afgangskaraktergennemsnit fra grundskolen, fordelt på uddannelsesstatus for 30-årige personer med en studentereksamen.

Anm.: Referencetidspunktet er september 2022. Har man gået i 10. klasse, overføres den højeste karakter for en afgangsprøve i et givet fag til beregningen af gennemsnittet.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Risiko for at en voksende gruppe unge med en studentereksamen forbliver ufaglærte

Formålet med gymnasiale uddannelser er at forberede de unge til videregående uddannelse.² Det giver bedre jobsikkerhed og en bedre løn end ufaglært arbejde. Derfor er det et problem, at der er et voksende antal ufaglærte studenter.

Gode konjunkturer kan givetvis forklare, at unge i højere grad udskyder at læse videre, fordi det er lettere at få et ufaglært arbejde i opgangstider. Ufaglærte studenter har dog en svagere arbejdsmarkedstilknytning end dem, der har taget en uddannelse efter gymnasiet, og de arbejder også i mere konjunkturfølsomme brancher. Det er derfor bekymrende, at flere unge ikke kommer i gang med en uddannelse efter gymnasiet.

Der kan være et potentiale i at styrke vejledningen for studenter, så de er bedre klædt på til at vælge uddannelse efter studentereksamen er bestået. Siden 2021 er gymnasieeleverne da også blevet vejledt om erhvervsuddannelserne på lige fod med de videregående uddannelser.³

Reformkommissionen anbefalede i rapporten "Nye Reformveje 2" oprettelsen af en ny ungdomsuddannelse, HPX. Her skal fokus i højere grad være på praktisk undervisning og forberede unge til eksempelvis en erhvervsuddannelse. Det kunne blive en mere hensigtsmæssig vej for gruppen af unge, der for nuværende vælger at tage en gymnasial uddannelse, men ikke kommer godt videre i uddannelsessystemet og ender som ufaglærte studenter.

Både for den enkelte student og rent samfundsøkonomisk er der et stort potentiale i at sikre bedre overgange fra gymnasierne til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Der skal dog også sikres bedre overgange fra folkeskolen, så færre vælger studentervejen. Her virker Reformkommissionens forslag om oprettelse af HPX som en god vej at gå.

1 ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/sogning-og-optag-pa-videregaende-uddannelser/2022/sogningen-til-de-videregaende-uddannelser-pr-5-juli-2022.pdf tabel 1.4

2 emu.dk/hhx/uddannelsens-formaal-og-historie/de-gymnasiale-uddannelsers-formaal

3 www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/mar/200304-studievalg-danmark-skal-nu-ogsaa-vejlede-om-erhvervsuddannelserne